כיתה ח' | תנ"ך | חטיבת ביניים | כיתת תל"ם | שיעור 2 מתוך 2 | 45 דק' | מלכים א ח

חנוכת בית המקדש: הארון, הענן, התפילה והשמחה (מלכים א ח)

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יסדרו לפי הסדר את האירועים בחנוכת הבית: הכנסת הארון, הענן, התפילה, הברכה והשמחה.
- התלמידים יסבירו מה היה בארון (ח, ט) ומה קרה כשהענן מילא את הבית (ח, י-יא).
- התלמידים יציגו בקשה אחת מתפילת שלמה, כולל התפילה על הנכרי (ח, מא-מג).

🧩 התאמות לכיתת תל"ם

- השיעור בנוי מחלקים קצרים של כ-10 דקות. בכל חלק פעילות אחרת: הקשבה, עבודה בזוגות, תנועה ומשחק.
- קוראים יחד רק פסוקים נבחרים. המורה קורא/ת בקול, והתלמידים מחפשים ומסמנים מילה אחת.
- שאלות קצרות. תשובה במילה אחת או במשפט אחד. מותר לענות בעל פה.
- דף העבודה בנוי ממשחקים קצרים באות גדולה. לא חייבים לסיים הכול: אפשר לבחור 3-4 משימות, ואת השאר לעשות בשיעור הבא.
- אותן "מילות היום" מופיעות על הלוח, בפסוקים, בתפזורת ובחידות, כדי שהתלמידים יפגשו אותן כמה פעמים.

📚 בהתאם לתוכנית הלימודים

לפי תכנית הלימודים בתנ"ך ממלכתי (תשע"ט), בכיתה ח' לומדים את ספר מלכים א, ובו ביסוס מלכות שלמה (פרקים א-ג, ה) ותפילת שלמה (פרק ח). היחידה בנויה לכיתת תל"ם בכיתה ח': שני שיעורים קצרים, אחד לכל פרק. נבנתה לבקשת מורה. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

באתר יש גם יחידה מורחבת על שלמה לכיתה ח' רגילה: יחידה 37, שיעור 2: מה שלמה עשה, ויחידה 7: מלכים א, א-ג.

❓ השאלה הגדולה של השיעור

איך חוננים בית חדש?

🔤 מילות היום (לכתוב על הלוח)

אֲרוֹן | בְּרִית | כֹּהֲנִים | עָנָן | תְּפִלָּה | מִזְבֵּחַ | שְׂמֵחִים

⏱️ מהלך השיעור בקצרה

- **פתיחה · 5 דק':** חנוכת בית
- **חלק 1 · 10 דק':** הארון נכנס לבית (ח, א-ט)
- **חלק 2 · 10 דק':** הענן (ח, י-יג)
- **חלק 3 · 10 דק':** תפילת שלמה בתחנות (ח, כב-ל; ח, מא-מג)
- **חלק 4 · 7 דק':** הברכה והשמחה + דף עבודה (ח, נה-סו)
- **סיכום · 3 דק':** כרטיס יציאה

⏱️ פתיחה (5 דק'): חנוכת בית

שואלים: מי היה פעם בחנוכת בית? מה עושים שם? (מתאספים, מברכים, שמחים.)

> וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית ה' הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (מלכים א ח, סג)

היום נראה איך חנכו את בית ה' שבנה שלמה בירושלים.

⏱️ חלק 1 (10 דק'): הארון נכנס לבית (ח, א-ט)

> וַיָּבִאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָרוֹן (מלכים א ח, ג)
>
> וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־ה' אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ
>
> הַקָּדָשִׁים (מלכים א ח, ו)
>
> אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים (מלכים א ח, ט)

תנועה: "עומדים בסדר". ארבעה תלמידים מחזיקים ארבעה כרטיסים: (1) כל ישראל מתאספים בחג (ח, ב). (2) הכהנים נושאים את הארון (ח, ג). (3) הארון נכנס לקודש הקודשים (ח, ו). (4) הענן ממלא את הבית (ח, י). הכיתה מסדרת אותם בשורה לפי הסדר.

שאלה: מה יש בתוך הארון? (רק שני לוחות האבנים, ח, ט.)

⏱️ חלק 2 (10 דק'): הענן (ח, י-יג)

> וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית ה' (מלכים א ח, י)
>
> וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־ה' אֶת־בֵּית ה' (מלכים א ח, יא)

שיחה בזוגות (2 דקות): למה הכהנים לא יכלו לעמוד ולשרת? איך שלמה הרגיש, לדעתכם? שני זוגות משתפים.

מצודת דוד מסביר: "כבוד ה'. הוא הענן שזכר". רש"י (ח, יב): כששלמה ראה את הענן, הוא הבין שהשכינה שורה בבית שבנה.

⏱️ חלק 3 (10 דק'): תפילת שלמה בתחנות (ח, כב-ל; ח, מא-מג)

> וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח ה' נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם (מלכים א ח, כב)

תולים על הקירות שלוש תחנות, ובכל אחת פסוק אחד מודפס בגדול:

- תחנה א: ח, כז. השמים לא יכולים להכיל את ה', ובוודאי לא הבית.
- תחנה ב: ח, כט. "עֵינְךָ פְּתֻחֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וָיוֹם".
- תחנה ג: ח, מא-מג. גם הנכרי, שבא מארץ רחוקה, יכול להתפלל בבית.

כל זוג הולך לתחנה אחת, קורא את הפסוק וכותב על פתק משפט אחד: "מה שלמה מבקש?" מדביקים את הפתק ליד התחנה, ובסוף קוראים יחד.

⏱️ חלק 4 (7 דק'): הברכה והשמחה + דף עבודה (ח, נה-סו)

שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם (מלכים א ח, סה)

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי

לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ (מלכים א ח, סו)

חשבון קצר על הלוח: 7 + 7 = 14 ימים. רש"י מסביר: שבעה ימים של חנוכת הבית, ועוד שבעה ימים של חג הסוכות.

עוברים לדף העבודה בזוגות: מתחילים בתפזורת או בחידות.

⏱️ סיכום (3 דק'): כרטיס יציאה

"מד שמחה": התלמידים מרימים יד גבוה או נמוך ומראים איך העם הרגיש בסוף (שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב, ח, סו). אחר כך כותבים את כרטיס היציאה.

📖 מה אומרים המפרשים

מצודת דוד על ח, יא:

"כבוד ה'. הוא הענן שזכר"

רש"י על ח, יב:

"בְּשֶׁרָאָה הֶעָנָן"

מצודת דוד על ח, כב:

"ויפרש כפיו. כדרך שואל החסד"

מצודת דוד על ח, כז:

"הלא השמים לא יכלכלוך, ומכל שכן הבית"

רש"י על ח, סה:

"וְשִׁבְעַת יָמִים. חַג הַסֻּכּוֹת"

רש"י על ח, יב מסביר ששלמה אמר את דבריו כשראה את הענן: עכשיו הוא רואה שהשכינה שורה בבית שבנה. מצודת דוד על ח, סו: העם שמח "על כי ראו אשר שרתה השכינה בהבית הבנוי".

💡 הערות למורה

בשיעור לא מציירים ולא מדמים את השכינה. את הענן מתארים רק במילים של הפסוק. אם אין זמן לתחנות, אפשר לקרוא את שלוש התחנות במליאה ולבחור יחד בקשה אחת. את תפילת שלמה כדאי לקשר לתפילה בבית הכנסת היום (גם שלמה מזכיר מתפללים שפונים "דֶּרֶךְ הָעִיר", ח, מד; ח, מח).

📝 בדף העבודה

דף עבודה באות גדולה, בנוי ממשחקים קצרים: תפזורת, התאמה, השלמת מילים מהפסוק עם מחסן מילים, נכון או לא נכון, חידות עם מילה סודית, ושלוש שאלות הבנה עם מראה מקום. מחוון למורה בעמוד נפרד, כולל פתרון התפזורת.

מקורות

- מלכים א פרק ח, ספריא (מקרא על פי המסורה)
- מצודת דוד על ח, יא, ספריא
- רש"י על ח, יב, ספריא
- מצודת דוד על ח, כב, ספריא
- מצודת דוד על ח, כז, ספריא
- רש"י על ח, סה, ספריא
- מצודת דוד על ח, סו, ספריא
- תכנית הלימודים בתנ"ך ממלכתי, מגן הילדים עד כיתה י"ב, תשע"ט, משרד החינוך (PDF)

נוצר בבינה מלאכותית. נוסח הפסוקים מספריא (מקרא על פי המסורה) בלי טעמי המקרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. הציורים הם איורים פשוטים בציור ממוחשב.

מחוון: חנוכת בית המקדש: הארון, הענן, התפילה והשמחה

1. **התאמה:**
   1 = ג (בתוכו שני לוחות האבנים, ח, ט); 2 = ו (פורשים כנפיים מעל מקום הארון, ח, ז); 3 = א (מילא את בית ה׳, ח, י); 4 = ה (אדם שאינו מעם ישראל, ובא להתפלל, ח, מא-מב); 5 = ב (החודש השביעי (תשרי), ח, ב); 6 = ד (זמן השמחה: שבעה ימים ועוד שבעה, ח, סה).

2. **נכון או לא נכון:**
   1. נכון (ח, ג); 2. לא נכון (ח, ט: רק שני לוחות האבנים); 3. נכון (ח, יא); 4. לא נכון (ח, מא-מג: גם את תפילת הנכרי); 5. נכון (ח, סו).

3. **פתרון התפזורת** (המילים צבועות):

ז	מ	כ	ה	נ	י	**ם**	ק	ג	ט
ס	ס	א	**ע**	**נ**	**ן**	ל	ז	י	ע
ט	ו	**א**	ל	ת	י	כ	**ש**	**מ**	ט
ו	**כ**	**ר**	**ו**	**ב**	**י**	**ם**	**ל**	**ז**	ב
ש	כ	**ו**	ג	ה	ח	ש	**מ**	**ב**	ט
מ	י	**ן**	ק	ל	א	ע	**ה**	**ח**	ג
י	**ש**	**מ**	**ח**	**י**	**ם**	ו	ק	מ	ס
ם	נ	ל	נ	ד	א	ט	ו	ח	ג
א	א	ד	**ק**	**ה**	**ל**	**ב**	**ר**	**י**	**ת**
נ	ח	ו	ז	ס	ו	כ	ד	צ	נ

ארון: שורה 3, משבצת 3 מימין, בטור, מלמעלה למטה · ברית: שורה 9, משבצת 7 מימין, בשורה, מימין לשמאל · ענן: שורה 2, משבצת 4 מימין, בשורה, מימין לשמאל · כהנים: שורה 1, משבצת 3 מימין, בשורה, מימין לשמאל · כרובים: שורה 4, משבצת 2 מימין, בשורה, מימין לשמאל · שמים: שורה 5, משבצת 1 מימין, בטור, מלמעלה למטה · מזבח: שורה 3, משבצת 9 מימין, בטור, מלמעלה למטה · קהל: שורה 9, משבצת 4 מימין, בשורה, מימין לשמאל · שמחים: שורה 7, משבצת 2 מימין, בשורה, מימין לשמאל · שלמה: שורה 3, משבצת 8 מימין, בטור, מלמעלה למטה

4. **השלמת מילים:**
   1. הָאָרוֹן (ח, ג); 2. וְהֶעָנָן (ח, י); 3. כַּפָּיו (ח, כב); 4. פְּתֻחוֹת (ח, כט); 5. שְׂמֵחִים (ח, סו). המילה המיותרת: סְפָרִים.

5. **חידות:**
   1. שמים (ח, כב); 2. מזבח (ח, כב); 3. חג (ח, סה); 4. כהנים (ח, ג); 5. ענן (ח, י-יא). המילה הסודית: שמחה.
6. **שאלות הבנה:**
   1. רק שני לוחות האבנים שמשה הניח שם בחורב (לוחות הברית).
   2. על הנכרי, שאינו מעם ישראל ובא מארץ רחוקה להתפלל בבית. זה מלמד שהבית פתוח לתפילה של כל אדם, "לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ" (ח, מג).
   3. "שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב", על כל הטובה שעשה ה׳ לדוד עבדו ולישראל עמו.
7. כרטיס יציאה: תשובה אישית: הכנסת הארון, הענן, התפילה, הברכה או השמחה, עם נימוק קצר.

> נוסח הפסוקים מספריא (מקרא על פי המסורה), בלי טעמי המקרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. במילים של התפזורת הכתיב הוא כמו בפסוק. אפשר לענות בעל פה במקום בכתיבה; המחוון נועד למשוב ולתמיכה. נוצר בבינה מלאכותית.